

den berg in Galilea, waar de vijfde eeuwige
saam waren, hebben wel de meesten geloofd:
„Ja, hij is 't,“ maar ook daar zelfs waren er
niet die twijfelden. Jezus was niet opgetaan,
zoals hij aan het kruis was genageld. Toen nog
sterfelijk, was hij nu in onsterfelijk aanzijn
overgegaan. Hij verscheen nog op aarde, maar
behoorde reeds tot zaliger sieren. Dit moet
zich in zijn gedaante, in zijn gelast, in geheel
zijn verschijning hebben uitgesproken. Nog niet
te sterk. Nog niet als op Pathmos. Zwaarder
zelfs dan op Thabor. Maar het was toch de
staat van verandering niet meer. Na zijn op-
standing leeft Jezus in een andere bedeling,
behoort hij tot een hogere levensorde. En die
andere, die hogere bestaanswijze, die reeds de
eerste tekenen van verheerlijking deed opglan-
sen, sprak uit heel zijn wezen. Had men dat
oogenblik toen hij aan Maria verscheen,
den Heiland kunnen afbeelden, men zou niet
hebben kunnen aanwijzen, waarin dit uitkwam:
in zijn oog, in zijn gelaatstrekken, in zijn hou-
ding, tint of toon. Maar het geheel zou een
anderen indruk hebben gemaakt, en alle kunst-
schilders van eerste orde, die dit onuitspreklijke
in de verschijning van den verzenen Heiland
hebben poging te geven, hebben er met hun
kunstige hoogstens niets van gegrepen, althans
er iets van vermoed.

Op dit nieuwe in Jezus verschijning nu
waren de discipelen, waren de Emausgangers
en was Maria niet voorbereid. Hun zintuigen,
hun vermogens van waarneming staan alleen op
ons gewone leven, niet op dat nieuwe en hogere
waar het hemelsche in uitstraalde. Dat
nieuwe verblinde hen. Ze grepen en begrepen
het niet. En lag voor hun gewone zintuigen iets
verbijterd. In Vandaar hun niet aanstonds
herkennen; vandaar het geweld dat ze zich
moesten aandoen, om door dat mysterieuze
nieuwe tot het beeld van Jezus, gelijk ze dat
voor Gethsemane gekend hadden, door te drin-
gen. Was hij 't? En dan zei alles in hen „Ja.
Maar als ze dan weer opstegen, was hij toch
weer zoo anders. Vandaar dan ook hun slingeren,
hun aarzelen, tot ten leste het geloof hunner ziel
die heilige verschijning niet meer los kon
komen, en toen, ja, was het hun oude Jezus
weer, doch nu, zoo nieuw, zoo heerlijk geworden.

In wat Jezus voor Thomas deed, sprak neer-
buigende liefde. Dierzelve liefde, die hem er
toe bracht om brood te verlangen, en brood
voor aller oog te eten, toen de andere jongeren
hem eerst voor een geest hielden. Reeds daarin
lag een teken der liefde, die om eenigzins de her-
kenning gemakkelijk te maken, overging tot wat
eigenlijk niet meer bij hem hoorde. Maar hier
ging 't nog verder. Nu leest Jezus zich, om
Thomas zijn vinger te doen steken in de speer-
wonde in zijn zijde, en in de nagelwonden van
zijn handen. Hij, die reeds in heerlijkheid over-
gegaan overwinnaar van den dood, legitimeert
zich, door een lichamenlijk onderzoek toe te
laten, voor den ongelovigen Thomas. Een
liefde die ook tot ons zich uitstrekt. De
waarheid van zijn opstanding heeft Jezus door
die inschikkelijkheid voor Thomas, ook voor de
Kerk die na hem komen zou, bevestigd.

Maar hierbij liet Jezus het niet. Jezus heipt
Thomas, opdat elke aarzeling in hem overwonnen
worde, maar tegelijk bestraft hij den ongelovigen
discipel, als zijde hij tot hem: Thomas, op
grond van uw handastelijken en van uw lichamen-
lijk onderzoek, geloof je nu dat ik het ben.
Wat zal het dan wel zijn voor die duizenden
en tienduizenden, die na u zullen komen, en die
zelfs mijn gestalte niet aanschouwen zullen.
Voelt ge dan niet, hoe de proef die zij ge-
eicht hebt, tegen de orde van mijn Koninkrijk
ingaat? Niet op betasten, maar op geloof komt
't hier aan, en daarom hen spreek ik zalig,
die niet als zij gezien, maar zonder te zien en
te betasten, nochtans geloofd zullen hebben.

En dit woord is in vervulling gegaan na Jezus
hemelvaart, en na de uitroeping van den Hei-
ligen Geest op den Pinksterdag. Toen is de
prediking van den Verzenen Heiland naar alle
windstreken heen de wereld ingedragen. En de
wijzen te Athene hebben er mee gepost, maar
de ten leste overwonnen hebben 't geloofd. Door
dit geloof aan Jezus opstanding is de gedaante
der wereld veranderd. Welhaast klonk het van
alle zijden: Wij ook, wij zijn uit den dood
overgegaan in het leven. Paschen is het jubel-
feest der Christenen geworden. En eeuw na
eeuw zijn de geslachten gekomen en gegaan,
die elken twijfel aan de realiteit van Jezus op-
standing hadden overwonnen.

Toch was dit slechts bij de kern in Jezus
kerk het waarachtig geloof. Anderen jubelden
het Paaschlied mede, zonder de diepte van
in hun eigen hart te beseffen. En de brede
schare in den voorhof stemde met het hooge
lied des levens wel in, maar zonder iets van
het leven der verrijzenis te verstaan.

Tot eindelijk de ééne wankende voor, de
andere na zich in dit koor meende; het onge-
loof er tegen in ging roepen; de critiek den
twijfel deed aangroeven; en ten leste het
loochen van Jezus opstanding vooral onder de
beschafden en geleerden weer in zwang kwam.
Wat de overpriesters van Jeruzalem eens beweet-
den, dat 't al inbeelding en zelfbedrog was geweest,
gold ook die beschafden en geleerden weer
voor hooge levenswijsheid. En weer is het alleen
„het kleine kudde“ geworden, dat uit innig
geloof den Overwinnaar over dood en graf het
jubel van ons Paaschfeest loezigt.

Hierdoor zijn we niet arm, maar geest-
lijk rijker geworden. Wat eeuw na eeuw op
traditie en algemeene opinie dreef, heeft zich
weer vernieuwd tot persoonlijk geloof. Nu de
wereld niet meer meering in ons Paaschlied,
maar zich verliest in leutjebell, zingen wij
weer tegen die wereld in. Nu voelen we weer,
dat we in onzen Paaschdag iets tegen de wer-
eld te verwerpen, tegen die wereld te ver-
digen hebben, en dat we van het leven uit
den dood getuigen, omdat het leven zelf in den
dood onze zielen is ingegaan. Een met onzen
Koning in den geest, bereikt al wat in ons is
Hem als den *Vorst der Levens*, en terwijl alles
wisselt en ondergaat, klemmen we ons met al
de kracht onze zielen te inniger aan hem, die
graf en dood overwon, vast.

Geen onzer wenscht hem nu weer terug,
gelijk die discipelen hem in de opperaal
zagen. Terug eens, ja, bij zijn wederkomst
de wolken, als ons verheerlijkt ook hem in den
vollen glans zijner verheerlijking zal aan-
schouwen. Maar niet nu. Nu is het ons veel
zaller hem in den hemel te weten, bekleed
met macht en majesteit, om ons in te lijven
in zijn mystiek lichaam, en ons als ingelijfd in
dit lichaam, zalig in het geloof aan zijn Ver-
rijzenis te doen zijn.

Zoals de apostel het uitriep: We kennen nu
Jezus niet meer naar het vleesch; zoo getuigt
het ook in onze zielen, dat het lagere is onder-
gegaan, dat onze Koning nu zetelt in heerlijkheid,

en dat hij zelf uit die heerlijkheid zich onzer
ontfermt, en ons het geloof aan zijn hooger
leven inplant en het besproeit met zijn genade.

Amsterdam, 16 April 1908.

De zilveren koorde.

IV.

De afhankelijkke en dikwijls zoo verne-
derende positie, waarin de Gereformeerde
Kerk in vroeger eeuw tegenover de Over-
heid stond, was, gelijk ons vorig artikel
aantoonde, grotendeels daaraan te wijten,
dat de Overheid de koorde der beurs in
handen hield.

Grootendeels, niet uitsluitend.
Ook andere oorzaken werkten daaraan
mede.

De nauwe betrekking, die destijds tus-
schen de Overheid en de Kerk bestond,
doordat de Overheid de Gereformeerde
Kerk alleen als de ware Kerk erkende,
handhaafde en beschermde; aan haar alleen
het recht van den publieken eeredienst
schonk; haar besluiten met dwingende macht
uitvoerde; aan het lidmaatschap dezer Kerk
allerlei politieke voorrechten verbond; kort-
om, de positie, die de Gereformeerde Kerk
destijds innaam als de *publieke, de heer-
schende Kerk*, of hoe men het noemen wil,
bracht vanzelf mede, dat de Overheid haar
invoel op de Kerk in veel sterkere mate kon
doen gelden dan tegenwoordig. Een staats-
kerk is altijd min of meer van de Overheid
afhankelijk. Als de Kerk voor haar kerken-
ordeningen en predikantsberoepingen de
politieke approbatie der Overheid vraagt,
haar Synodes onder goedkeuring der Over-
heid wil laten saamkomen, voor de uitvoe-
ring van haar tuchtvoornemen de hulp der
Overheid vraagt, dan kan ze aan Overheids-
inmenging in haar innerlijke aangelegenheden
niet ontkomen.

De Overheid kan daarbij toch niet slaafs
volgen of goedkeuren, wat de Kerk voor-
schrijft. Ze heeft dan ook zelfstandig te
keuren, wat ze met haar overheidsmacht
dekken zal. Ze kan daarbij voorwaarden
stellen, veranderingen eischen. En de Over-
heid heeft dan ook ook telkens gedaan.
Daaruit is de voortdurende worsteling tus-
schen Overheid en Kerk in vroeger eeuw
te verklaren. Zoo als onze vaders de
verhouding opvatten van Overheid en Kerk,
kon het conflict niet uitbliven, moest er
wel telkens botsing ontstaan. Dat lag niet
alleen aan de bemoeilichtheid der regenten en
de onverzettelijkheid der Calvinisten; dat
lag aan het vettische stelsel zelf. De vrijheid
en zelfstandigheid der Kerk, waarvoor elk
goed Calvinist altijd opkwam, is onverenig-
baar met de roeping, die onze vaders aan de
Overheid toekenden. Daarom kon de
worsteling niet uitbliven. Maar dat onze
vaders bij die worsteling niet beslister
konden optreden; dat ze telkens al verder
gaande concessies moesten doen; dat ze
voor die Overheidsbemoeiing moesten zwichten;
dat ze bij dat verzet zoo dikwijls
vliegellam waren geslagen; dat was in de
eerste plaats te wijten aan de *financiële*
afhankelijkheid der Kerk.

Indien de Kerken na de Reformatie het
beheer der goederen zelf in handen hadden
gehouden, of desnoods, met prijsgeving der
goederen, uit eigen middelen voor de pre-
dikantstractementen en de kosten van het
kerkelyk saamleven hadden gezorgd, dan
zouden ze in dien strijd met de Overheid zoo-
veel sterker hebben gestaan. In hun vaak
zoo heroieke worsteling voor de vrijheid
der Kerk bleek telkens, hoe de zilveren
koorde de kracht onzer vaders verlamde.
Wat voor de Kerk een *sieraad* scheen,
bleek in de praktijk maar al te vaak een
slavenketen te zijn.

In dat opzicht is de toestand zeker prin-
cipiëel gewijzigd, doordat de Overheid
thans geen professie meer doet van de
Gereformeerde religie; de grondwet aan
alle kerkenooschappen gelijke rechten
verleent, en van rechtstreeksche inmenging
van de Overheid in de inwendige aange-
legenheden der Kerken geen sprake meer
is. De subsidie, die de Overheid thans,
hetzij krachtens historische verplichtingen,
hetzij uit vrije gunst, aan de verschillende
kerkenooschappen uitkeert, wordt niet
meer als middel door de Overheid gebruikt,
om aan de Kerken de wet voor te schrij-
ven, op de beroepingen der predikanten
invoel uit te oefenen, de saamkomsten
der Kerken te verbieden enz. Niet zonder
schijn van recht heeft men er dan ook op
gezet, dat de Kerk van Rome, die zoo
prat is op haar vrijheid en van overheer-
sching van de Kerk door den Staat niets
weten wil, toch zonder eenige bedenking die
subsidie aanvaard heeft. Het bezwaar, vroe-
ger aan dien financiële steun verbonden, acht
men daarom thans geheel vervallen e zijn.

Tot op zekere hoogte stemmen we de
juistheid dezer opmerking toe. Doordat de
Overheid thans neutraal tegenover de Ker-
ken staat, of wil men liever, alle Kerken
gelijkelijk beschermt, zonder zich met de
inwendige aangelegenheden der Kerken in
te laten, is de toestand zeker belangrijk
gewijzigd.

Toch onderschatte men daarom het gevaar
niet.

Indien de Overheid subsidie aan de
Kerken uitkeert, dan kan de Overheid dat
doen *zonder voorwaarden*, gelijk ze thans
ontent doet. Maar dat hangt van haar
goedvinden af. Wil de Overheid morgen
aan den dag die subsidie intrekken of
aan zeer ingrijpende voorwaarden binden,
dan staat de Overheid daarin vrij. Vrij niet
in zedelijke zin, alsof dat goed en billijk
zou zijn, maar wel vrij, in zooverre er geen
macht is, die dit de Overheid beletten kan.

Het voorbeeld van Frankrijk toont dit
dreef genoeg.

Ook daar keerde de Overheid aan de
Roomsche Kerk subsidie uit, niet uit gunst,
maar omdat de Overheid vroeger van de
eigendommen der Kerk zich had meester

gemaakt en dus zedelijk daartoe verplicht
was. Toch heeft de Overheid geen oogen-
blik door dit zedelijk motief zich laten
weerhouden om die subsidie plotseling in te
trekken en de Kerk daardoor financieel in
de bitterste ongelukkigheid te brengen. Want
de gemeente, jaren lang ontwend aan het
zorgen voor den eeredienst, was niet in eens
gereed om die zware financiële lasten op
zich te nemen. En nog erger: waar de
Overheid de erkenning der Kerken bond
aan voorwaarden, die de Kerk niet aannemen
mocht of kon, omdat daarmede aan het
karakter der Kerk werd te kort gedaan,
werd ze bovendien nog beroofd van al haar
wettig eigendom. Een roof, zoo brutaal en
zoo dreef, als in de historie nauwelijks
haat wedergade vindt.

En nu zegge men niet, dat zulk een op-
trekken der Overheid in onstand ondenkbaar
is; want de historie leert dit wel anders.
In de Constitutie van 1798 werd in de ad-
ditionele artikelen bepaald, dat na drie
jaar alle predikantstractementen zouden
worden ingehouden en de geestelijke goe-
deren en fondsen, waaruit te voren die trac-
tementen voldaan werden, aan den Staat
zouden vervallen, om daaruit een fonds
te stichten voor opvoeding en armenverzor-
ging. Later is men op dat besluit terug-
gekomen, maar het feit teekent toch.

En welk een waarborg heeft men, dat zulk een
feit in de toekomst zich niet herhalen zal?
Al is de christelijke volksgeest meer tot
ontwaking gekomen; al oefent die volks-
geest meer invloed op de Regeering dan
een halve eeuw geleden; wie biedt ons waar-
borg, dat het in de toekomst zoo blijven
zal? De historie van ons volk toont, hoe
de volksgeest plotseling omslaan kan. Wie
had in het midden der achttiende eeuw
kunnen vermoeden, dat geen vijftig jaar later
Oranje zou zijn weggejaagd, de Bataafische
Republiek zou zijn uitgeroepen en op een
Bid- en Dankdag God zou zijn gedankt, die
de stroom en rivieren met ijs bevroerde,
opdat de Fransche revolutiehelden ons
volk zouden bevrijden van Oranje's dwing-
gelandij? En wie waarborgt, dat wanneer
vroeger of later de revolutiekoorts weer in
Europa uitbreekt, ook ons volk niet zal
worden meegesleept? Wie kan zekerheid
bieden, dat niet, evenals in Frankrijk, ra-
dicalisme en socialisme in bond, tijdelijk de
macht in handen zullen krijgen en dan
evenals in Frankrijk niet alleen alle sub-
sidie aan de Kerk zal worden ingetrokken
maar — en dat gevaar is nog veel ernst-
iger — die subsidie wellicht gebonden zal
worden aan voorwaarden, die het wezen
der Kerk zelf aantasten en haar geheel op
der staatsinvoel brengen?

Die ernstige vraag ontwake men niet.
Wie de vrijheid en zelfstandigheid der
Kerk voor de toekomst wil waarborgen,
mag de Kerk niet in zulk een positie
plaatsen, dat haar bestaan voor een goed
deel afhangt van de wisselende politieke
stroomingen in een land met zoo gemengde
bevolking als het onze. Want dat doet men,
door de Kerk financieel afhankelijk van de
Overheid te maken. Immers de Overheid,
die, gelijk ten onzent, geen autocratische
macht is, die *boven de partijen* staat, maar
door het constitutioneel stelsel in zoo sterke
mate aan den volksinvoel gebonden is,
kan geen waarborg bieden voor de erkenning
van de vrijheid en zelfstandigheid der Kerk.

Tot op zekere hoogte stonden in dat opzicht
onze vaders veel veiliger dan wij. In hun
staatsregeling moest de Overheid professie
doen van de Gereformeerde religie. Daarin
lag althans waarborg, dat de Overheid niet
tegen het karakter der Kerk zou ingaan.
Aan zulk een Overheid kon desnoods de
financiële zorg voor de Kerk worden over-
gelaten, al heeft de historie ook hier wel
geleerd, hoe gevaarlijk die financiële afhan-
kelijkheid voor de Kerk is.

Maar nu de Overheid in ons land officieel
aan geen religie gebonden is; nu als Ministers
kunnen optreden, en opgetreden zijn, mannen,
die de bitterste vijand waren van de Chris-
telijke religie; nu in onze staatsregeling geen
de minste waarborg ligt, dat de Overheid
christelijk moet zijn, nu zou het toch al te
gevaarlijk wezen, wanneer de Kerk voor
haar financieel bestaan van zulk een Over-
heid afhankelijk werd gemaakt.

En nu zegge men niet, dat wanneer de
Overheid in de toekomst de Kerk plotseling
van deze inkomsten berooven zou, of die
subsidie aan voor de Kerk onaanneemelijke
voorwaarden zou binden, de Kerk dan wel
noodgedwongen zeive voor de inkomsten
harer dienaren zal gaan zorgen.

Want men vergeet hierbij één ding.
Voor de predikanten, die hun inkomsten
op het spel zien staan; die door niet te
buigen voor die overheidsmacht, van al hun
goed beroofd dreigen te worden; is de ver-
leiding zoo bitter groot, om het hoofd in
den schoot te leggen.

Zoo ging het in 1816.

Dat was de oorzaak, dat zoo weinig pre-
dikanten in 1834 met de Hervormde Kerk
dorsten breken.

Daarin ligt de schuld, dat in 1886 zulk
een luttel tal dienaren des Woords met de
dolantie meeging.

En indien, wat God verhoede, een radi-
caal en socialistisch ministerie ten onzent
bestond, wat in Frankrijk is geschied,
geloof men, dat dan de droeve historie van
1816, 1834 en 1886 zich niet zou herhalen?

We zeggen dit niet, om daardoor de
dienaren des Woords lager te stellen. Voor
den heldenmoed, die menigeen hinner heeft
getoond in de dagen van worsteling en strijd,
hebben we den diepsten eerbied. Alleen, die
heldenmoed om tractement, pastorie, kerk-
gebouw en alles prijs te geven, was steeds
uitzondering.

Daarin schuilt het gevaar.
En een Kerk, die door geen enkelen
financiële band aan de Overheid gebonden
is, staat daarom het veiligst.

Treestafel.

Dr. W. GEESINK, *De nederigen vertrouwt*. Twaalf
preken. Amsterdam. Boek Kunst en Handels-
drukkerij v.b. Gebr. Binger 1908.

Een gelukkig toeval wil, dat mijn hooggeachte
mederedacteur, die op zoo keurige wijze het
oort uit onzen literarischen boomgaard weet te
proeven en op zoo onsmakelijke wijze het uitstalt
op onze treestafel, dat het onwillekeurig tot
koop lokt, in deze stille week vacantie heeft
genomen en daardoor dit twaalftal preken mij
ter recensie werd toegesonden. De strijd der
plichten, die anders licht tusschen de liefde van
den vader voor zijn geestelijk kind en de strenge
roeping van den criticus ontstaan kon, wordt
daardoor gelukkig voorkomen.

Nu wil ik wel erkennen, dat het uitgeven van
een bundel preken mij steeds toegesonden
heeft een daad van bijzondere vrijmoedigheid
te zijn. Al is het lezen van preken nog niet
geheel uit de mode, ons tegenwoordig geslacht
verschilt ook daarin van onze vaders, dat het
niet bij voorkeur op preken te gast gaat. Als
ge met een bundel preken bij een uitgever
aankomt, begint hij, tien tegen een, met u te
betogen, dat dit „artikel“ niet meer gewild is.
De goede dagen, dat de preken van een ge-
vond kanzeldenaar als van Oosterzee terstond
na het uitspreken bij duizendallen werden
verkoet en de uitgevers om het koprecht
stom liepen, zijn wel voor altijd voorbij.

Daarbij komt, — ik zeg dit slechts flusterend
— dat, naar zoo nu en dan verluidd, men in
sommige kringen dat uitpreken-gaan der
professoren op zijn zachtst uitgedrukt tot de
overtollige goede werken rekent. Zelfs zou het
voorstel reeds zijn gedaan om aan studenten
en aan professoren kortweg het preken te
verbieden. Natuurlijk alleen met het loffelijk
doel, opdat ze zich te beter aan hun studie
zouden kunnen wijden. En ook daarom be-
hoort er, althans voor een professor, zekere
vrijmoedigheid toe, niet alleen preken te houden,
maar ze bovendien ook in 't licht te geven.

Toch zal wel niemand, die zich deze preken-
bundel aanschaf, aan Prof. Geesink van
deze vrijmoedigheid een verwijt maken. Want
deze preken zijn metterdaad, en wat den vorm
en wat den inhoud betreft, superieur werk. Ik
heb voor me zelf die gedrukte prekenbundels,
voor zoover ik ze gelezen heb, altijd ingedeeld
in drie categorieën. De eerste was dat soort,
waarboven Napoleon Roussel zou zetten: *Com-
ment on ne faut pas prêcher*; ze doen alleen
dienst als afschrikkend voorbeeld, hoe men
niet preken moet; zoo iets als een cacographie,
waarmee ik in mijn jongensjaren op het gymna-
sium geplagd werd, en waarbij ik nooit begreep,
welk plezier iemand er in hebben kon, zoo
slecht Hollandsch te schrijven. Dan krijgt ge de
tweede soort, waarvan een gemoedelijk recensent
in zijn critiek zegt, dat ze stichtelijk zijn,
een goede Schriftverklaring geven met een de-
gelijke toepassing, maar waarbij hij in zijn hart
toch denkt: wat beleving van ijdelheid heeft
de auteur bewogen, deze preken, die ik even
goed en even stichtelijk eken Zondag van mijn
eigen kanzel horen kan, door den druk te willen
„vereeuwigen.“ En eindelijk hebt ge de derde
categorie, waarbij ge geen oogenblik naar het
geboorterecht behoef te vragen; preken, die
door wonderdiep inzicht in de Schrift, door
fijnehand van geestelijke anatomie, door machtige
historische uitbeelding zoo'n indruk op u maken,
dat ge niet alleen leest, maar herleeft, en den
prediker dankbaar zijt die zulk een rijke ge-
nieting door het geschreven woord uw hart bieden
kan.

Tot deze laatste categorie reken ik dezen pre-
kenbundel van mijn vriend Geesink.

Er ligt in de manier van zijn preken iets
zoo puur subjectiefs, zoo individueel-eigenaard-
igs, zoo van het gewone geheel afwijkende, dat
ge, al stond zijn naam er niet op, toch op elke
blad zijde hem „proeven“ zoudt. Evenals de echte
kenners aan hetzelfde landschap niet als 'n gewoon
mens, maar het ziet op eigen manier en straks
die gansch persoonlijke visie tot uitdrukking
brengt in zijn kunstwerk, en ge dan met blijde
wonderding op dat doek hetzelfde landschap
herkent, maar nu met al de betoverende schoon-
heid, die alleen het kunstenaarsoog er in ont-
dekte, zoo doet het ook deze homileet. Ge kent
natuurlijk den Bijbel; ge hebt ook wel gelezen
van de blijdschap van Paulus over de *weder-
komst van Titus* en van dat *liedekens zingen* bij
een *treurig hart*, maar lees na eens de eerste
en laatste preek van dezen bundel en is het u
dan niet, alsof plotseling nieuwe lichtgaten
over dat woord der Schrift spelen, diepten zich
ontsluiten, vertroosting worden genoten, die
ge in dat schijnbaar zoo eenvoudige tekstwoord
nooit had ontdekt? En is het geen kunstenaars
gave zoo de Schrift te kunnen sien?

Daarbij komt in de tweede plaats, dat Prof.
Geesink — zijn oude liefde voor de historie
verloochende zich nooit — op zoo zeldzaam
gelukkige wijze de kunst verstaat den histor-
ischen achtergrond van zijn tekst te schilderen.
Hij niet het Schriftwoord nooit los, op zich zelf,
maar hij ziet het altijd in verband met den
persoon, die het sprak, met de omstandigheden waar-
onder het gesproken werd. En wat hij *ziet*, weet
hij zoo u te schilderen, dat ge het zelf ook
zien gaat, dat het ook voor u leeft. Neem de
nagende predikatie over den *lastbrief van Pau-
lus* en ge staat in die rechtsaal in het konink-
lijk paleis te Caesarea, ge hoort om u heen
die habbelende menigte, ge ziet Festus, den
trotschen landvoogd van Rome binnen komen,
ge leest Agrippa, den koning der Joden en
Berenice, zijn suster, zoo intiem kennen, alsof
ge jaren lang met hen had omgegaan en ge
versiet, — want dat is het doel — waarom
die gevangen Apostel, die in boeien geklonken
daar optreedt, dat woord tot die hoorden
richten moest.

En niet minder komt het eigenaardige, het
zoozeer bijzondere van deze preken in de derde
plaats uit in de subtielste fijnehand van zielkundige
ontleding. Prof. Geesink kent het mensche-
lijk hart met al zijn hoogels en dieptels; hij door-
griift het tot in zijn geheimste schuilhoeken;
hij verstaat de verborgen roerzelen van het
menschelek zelfbeweg; hij verstaat het bovenal
in zijn lijden, zijn worsteling met de zonde, zijn
verlangen en dorsten naar God. Lees de derde
predikatie over het *Gebed van den elendigen* uit
Psalm 38 en ge daalt af in diepten van licha-
melijk lijden en bange zielsmart, waardoor het
kind Gods zich heenworstelt en eenheidsdipten;
die, alleen een hart, dat zelf zoo fijn be-
naad is, zoo aangrijpend voor u vertolken kan.

Vog daarbij in de laatste plaats, dat deze
preken zoo niets hebben van studeerkamer-
geleerdheid, die geheel buiten het praktische
leven omgaat. Al begrijpt ge, dat een professor
in de Ethiek bij voorkeur stoffen behan-
delt, die met het leven van een Christenmens,
met zijn plichten tegenover God en den naaste
in verband staan, en al zijt ge dankbaar, dat

dit in onze prediking zoo vaak verwaarloosde
terrein, hier op zoo treffende wijze tot zijn recht
komt, toch verstaat het u, dat een hoogleraar,
een man van de boeken, zoo tot in de fijnste
bijzonderheden het leven der menschen, van
stad- en dorpbewoners, van ouden van dagen
en jongen van jaren kent. En niet het minst
komt dat uit in die als uit het leven zelf ge-
grepen beelden, — neem op blz. 309 den jongen,
die na door zijn vader bestraft te zijn, maar zijn
schuld niet willende erkennen, plotseling de
kamer uitloopt en sluitend de trap opgaat, om
zijn smart te verbergen — beelden, die nooit
in kwistige overdaad, maar altoos juist van pas
aangebracht, zulk een treffende illustratie van
het Schriftwoord u bieden.

Dat deze preken met heel rijken inhoud ook
in keurigen literarischen vorm gegoten zijn,
sprekt voor wie Prof. Geesink kent, van zelf.
Een vrouw van fijne beschaving merkte bij het
lezen dezer preken schertsend op, dat ze zich
verwonderde, dat zoo oude orthodoxe waarheid
in zoo modernen vorm kon worden vertolkt.
Al maakt de schrijver geen jacht op oratorisch
effect; al is in de inhoud hoofdzakelijk en
dient de vorm slechts om dien inhoud te dragen;
toch ligt in deze preken ook wat den vorm
betreft voor den taalkenner een aesthetisch ge-
not. In goeden zin brengt Prof. Geesink het
woord des Apostels in toepassing: Alles is
uwe en gij zijt van Christus; zelfs het
zijn geciviliseerde vaartwerk der paganistische
literatuur wordt voor den opbouw van het
heiligdom niet versmaad. Ook in dat op-
zicht zijn deze preken aan te bevelen niet
alleen voor de leden der gemeente, maar ook
voor de Dienaren des Woords, om hun te leeren,
hoe ze den schat van Gods Woord kunnen we-
geven in krachtig en schoon Hollandsch, in een
taal, die spreekt tot de kinderen van onzen tijd.

Dr. H. H. KUYPER.

Verenigingsleven.

LERWICK EN BALTASOUND.

III.

In ons vorig artikel haalden we eenige regels
uit het verhaal van Ds. van der Wal aan, waarin
gewezen werd op het feit, dat over het algemeen
het gedrag der Hollandsche visschers geen reden
tot klagen gaf. De predikant voegt er echter
aan toe, dat hij het niet wagt te beoordeelen,
of dat ook niet voor een groot deel zijn oordeel
vond in de omstandigheid, dat de politie zeer
werkzaam was, en al het mogelijke deed om
wanordelijkheden te voorkomen. Van een speciale
verordening, die ook in het Hollandsch aange-
plakt moest worden, verzocht de politie de beide
predikanten de Hollandsche vertaling voor haar
gereed te maken.

Jammer — aldus schrijft Ds. v. d. Wal —
dat deze politieverordening niet alleteerend en
met groote letters in het Duitsch was vertaald.
Want onder de Duitsche, veel meer dan onder
de Hollandsche vloot, schuiten de belhamels,
die het den menschen vaak lastig maakten op
straat en door hunne dronkenantoonen recht-
matige ergernis gaven aan Lerwick's burgerij.
Zij waren het, die ook ons niet welig last ver-
oorzaakt bij onze werkzaamheden in de Hall.
Onder gebed en psalmzang en bijbellesing
gedroegen ze zich zeer ergerlijk, zoodat het een-
maal zelfs voor de goede orde en stichting
noodzakelijk werd een tweetal van hen weg te
zenden. Het zal ons zeker niet verwonderen,
wanneer we weten, dat de meesten hunner zijn
uit de heffe des volks en het „schuim“ der
Duitsche natie gewoonlijk naar een woerd ge-
stouwd. Er zijn verscheidene jongelieden onder,
die verscheidene jaren in tuchtscholen of
verbeteringsgestichten hebben doorgebracht en
dan op „proef“ naar een woerd gezonden. De
wonderlijkste verhalen kregen we omtrent som-
migen hunner te hooren. Een knaap van 16 jaar
zagen we in de zaal, die al vijf jaren in een
verbeteringsgesticht was geweest, omdat hij zich
op 11 jarigen leeftijd reeds schuldig had gemaakt
aan diefstal van 10000 Mark. Onnoozig is het
zeker te zeggen, dat zulken een verkeerd
geest brengen onder het visschervolk, vooral
een schadelijken invloed uitoefenen op de jon-
geren en een wre plaag zijn voor den schipper
en de andere matrozen.

Oaze mannen daarentegen, — hoewel er ook
kal onder het koren is, — hebben we meer-
malen in onderlinge gesprekken als ernstige,
degelijke mannen leeren kennen en waardeeren;
mannen, die de kern vormen in de vloot, die
hun eigen zieleheil zoekend, ook voor anderen
trachten ten zegen te zijn; mannen die mee-
leven op elk gebied. Dat laatste bleek onder
meer ook uit de vreemde en de gesmidrif,
waarmede de uitslag der Statenverkiezingen door
hen werd vernomen.

Voor stoffelijke zaken werd de hulp der beide
Hollandsche domine's slechts een enkel maal
ingeroepen, zoodat bij voorbeeld door een schip-
per, wiens zeilen ontklaar waren geworden en
die zich daarom moest laten aleeven. Daar het
sleeperloon niet vooraf was overregekomen
ontstonden er moeilijkheden over, die op een
proces uitliepen.

Getuigd werd er ook niet veel ziekenzorg
verricht, en behoefde de doodenakker geen
enkel maal betreden te worden om iemand naar
zijn laatste rustplaats te brengen. Slechts werd
een der Maassiusers visschers bij spiegelglade
zee door een onvoorzichtigheid met het omwen-
pen van een zeil overboord geslagen, in de
wateren der zee die hare dooden niet weet geeft
om ze op het land te begraven. Het treurig
ongeval, dat dezen visscher, die een weduwe
met zes kinderen onverzorgd achterliet, trof,
verwekte natuurlijk groote verslagenheid.

Voorts werden wel de kranken in het Gilbert
Hospital bezocht, wat zeer op prijs gesteld werd,
want zij liggen daar zoo geheel verlaten van
vrienden en kennissen, in eens vreemde om-
geving, verzorgd door menschen bovendien, wier
taal ze niet verstaan.

Daarbij komt nog, dat de visscheralieden
denken, dat het gevaar van te sterven zeer groot
is, wanneer ze naar het hospitaal moeten worden
vervoerd. Of het komt, omdat alleen de ernstige
kranken in het hospitaal gewoonlijk worden
opgenomen, of omdat er nog al eens een daar
sterft, weet ik niet maar zeker is het, dat de
schrik er bij de mannen zoo in zit, dat Klaas
Zwart, een man, die lijdende was aan helroos,
zei: o, Dominé, nu zal ik ook sterven, net als
mijn zwager verleden jaar, die ook in zoo'n
gesloten wagenet naar 't ziekenhuis werd ge-
bracht. Wij hebben hem echter zoeken gerd
te stellen met de verzekering, dat hij onder
den zegen des Heere weldra hersteld het hospi-
taal verlaten, en zelfs nog weer met zijn eigen
schip huiswaarts keeren kon. Bij latere bezoeken
bleek de vrees geheel weggenomen te zijn. Voor
ons vertrek was nog geen der kranken geheel
hersteld, maar toch bestond er goede hoop, dat

een spoedig
een, een mat-
lijk leed aan
In Baltasound
verricht, hoe
wensch der li-
otseheid wor-
gemist worde
zoodat voort
Baltasound w-
voren kon v-
dat den eerst-
onder de pre-
den tweeden
worden, daar
voor anker l-
voor den ar-
het echter o-
wordt daar u-
gesproken.

Op Maand-
vertrek der p-
„Na de gebr-
wick's voorn-
werd ook de
Hospitaalkerk
reeds op Wo-
malen in de
naamste wijze
tein kennis te
ons werden v-
boord. Met
aanvaard, ma-
noodig was i-
den laatste
ging gevolg i-
en copieus di-
geboden! Om
met gaagte g-
keerige wens-
we te vier u-
Zoo werd i-
ons vertrek. I-
van Vlaarding-
house“ logeer-
lijkheid bew-
Na een allerh-
den, werd het
Rogaldi“ na-
wuven met a-
kwam. Onder
weer, kwam
aan. Daar sch-